TÉMAKÖRÖK ÉS SZAKIRODALMI JEGYZÉK
MAGYAR NYELVÉSZETBŐL
A II. SZIGORLATRA

2009.

Szövegtan

1. A szöveg fogalma
2. A textualitás jellemzői
3. A szöveggel foglalkozó nyelvtudományi ág neve, helye a nyelvtudomány rendszerében
4. A történeti szövegnyelvészet
5. A magyar szövegkutatás forrásai, irányai, tárgykörei
6. A szöveg rejtett pragmatikai információi
7. A szövegszerkezet sajátosságai
8. A konnexitást biztosító szöveggrammatikai eszközök
9. A kohéziót adó szövegszemantikai elemek
10. A koherencia szövegpragmatikai természetű jellegzetességei
11. Keret – forgatókönyv – helyhez kötött megnyilatkozások
12. A nyelvi együttműködési elv, konverzációs implikatúrák a szövegben
13. A multimediális szöveg
14. A nézőpont a szövegben
15. A koherens szövegstílus sajátosságai
16. A szövegalkotás sajátságai
17. A szövegértés jellemzői
18. Szövegtipológia
19. Az írásos és szóbeli szövegtípusok jellemzői
20. A szövegek közötti összefüggés fajtái
21. A monológ és párbeszédek szerveződése
22. A szöveg jó és hatásos előadását segítő szövegfonetikai eszközök
23. A szövegek sajátos formai tulajdonságai
24. A szövegelemzés szempontjai
25. A közvetlen és közvetett beszédaktusok

Szakirodalom:

Antalné Szabó Ágnes—Madarászné Marosssy Ágnes (szerk.) 1995. *Szövegtani szemelvény-gyűjtemény.*
Szikszainé Nagy Irma 1999. *Leíró magyar szövegtan.*
Szikszainé Nagy Irma 2001. *Szövegértés — szövegelemzés — szövegalkotás.*

Stilisztika

1. A stílus fogalma
2. A Péter Mihály-i stílusfogalom értelmezése
3. A stilisztika fogalma és fajtái
4. Stilisztikatörténet
5. A stíluseszköz, hírértéke, stílusérték, érzelemkifejezés, expresszivitás
6. A szöveg stílusteremtő és -meghatározó tényezői
7. Az áthallás mint szövegek stílusa közötti kapcsolat
8. A mondat mint az elrendezésből fakadó stílusteremtő mód
9. A frazémák mint stíluspanelek
10. A szó mint a választásból fakadó stilisztikumforrás
11. A szó grammatikai jellegzetességei mint stílusérték-hordozók
12. A hang mint stiléma
13. Hangalakzatok
14. A nyelvi kép típusai, a hasonlat
15. Metaforaelméletek, a metaforák típusai
16. Allegória, szimbólum, szinesztézia
17. Metonímia, szinekdoché
18. Az alakzat mint a retorikusság funkciós eleme
19. A stílusárnyalatok mint választási lehetőségek
20. A stílusirányzatok. A kódexirodalom stílusa, a gótika mint stílustörténeti korszak jellemzése
21. A reneszánsz, a barokk és a rokokó mint stílustörténeti korszak jellemzése
22. A klasszicizmus, a romantika mint stílustörténeti korszak jellemzése
23. A népies stílusforradalom és elavulása mint stílustörténeti korszak jellemzése
24. A Nyugat stílusújítása és a szecesszió mint stílustörténeti korszak jellemzése
25. Az impresszionizmus és a szimbolizmus mint stílustörténeti korszak jellemzése
26. Az avantgárd stílusok és a XX. századi népies stílusok mint stílustörténeti korszak jellemzése
27. A tárgyias-intellektuális stílus és a posztmodern mint stílustörténeti korszak jellemzése
28. A stílusrétegek
29. A stílustípusok
30. A nyelvi stílus kísérői mint kiegészítő stíluseszközök
31. Stíluskritika

Szakirodalom:

Fónagy Iván: *A költői nyelvről.* 17–123.
Kemény Gábor: *Bevezetés a nyelvi kép stilisztikájába.* 2002. 30–163.
Szikszainé Nagy Irma: *Stilisztika.* 2007.
Szabó Zoltán: *A magyar szépírói stílus történetének fő irányai.* 1998.
Szathmári István: A funkcionális stilisztika megalapozása. In: *Hol tart ma a stilisztika?* 1996.3–33.
Szathmári István: Stíluselemzés és stílusirányzat. In: *Stilisztika és gyakorlat.* 1998. 15–32.

Mondattan 2008-2009.

1. A tudományos igényű nyelvészet feltételei a generatív nyelvtanban: rendszerszerűség, explicitség, következetesség.
2. A magyar grammatika és a generatív grammatika közötti legfőbb eltérések, kapcsolatok.
3. Az adekvátság szintjei a genetatív grammatika szerint (példákkal).
4. A standard elmélet felépítése és elvei, transzformációinak tipológiája.
5. A kormányzás és kötés elmélet felépítése, szemléletbeli újításai a transzformációs generatív irányzaton belül.
6. A szótári komponens és az X'-elmélet szerepe a kormányzás és kötés elméletben.
7. A Théta elmélet és a logikai forma szerepe a kormányzás és kötés elméletben.
8. A szerkezeti alelméletek (vezérlés, kormányzás, szomszédosság) és az esetelmélet szerepe a kormányzás és kötés elméletben.
9. A kötéselmélet szerepe és az esetelmélet a kormányzás és kötés elméletben.
10. Milyen problémákat vet fel a magyar nyelv a Kormányzás és kötésben?
11. A magyar mondat alapszerkezete a Kormányzás és kötésben. Diskurzuspozíciók.
12. A tagadások elemzése a magyar mondatban (magyar grammatika *vs* kormányzás és kötés elmélet).
13. A létigét tartalmazó mondatok elemzése (magyar grammatika vs. a kormányzás és kötés elmélet).
14. A szintagmák típusai: a mellérendelő és az alárendelő szintagmák.
15. A szintagmák elhatárolása nem szintagmatikus szerkezetektől
16. A mondattani elemzés szintaktikai és funkcionális-szemantikai kategóriái
17. Az egyszerű mondat szerkezeti típusai
18. Az állítmány fajtái a jelentés és a szerkezet szempontjából
19. Az alany fajtái a jelentés és a szerkezet szempontjából
20. Az alany és az állítmány viszonya jelentéstani és grammatikai szempontból
21. A tárgy fajtái a jelentés és a szerkezet szempontjából
22. A határozói értékű tárgy. A tárgy és a határozó összefüggése
23. A határozók rendszerezésének szempontjai
24. A határozó fajtái a jelentés és szerkezet szempontjából
25. Az állapot- és a módhatározó. Az eszköz- és a társhatározó.
26. A jelzők fajtái a jelentés és a szerkezet szempontjából. Az értelmező
27. Az egyszerű és az összetett mondat határsávja
28. Az összetett mondat fajtái
29. A mellérendelő összetett mondat fajtái.
30. Az alárendelés grammatikai eszközei az összetett mondatban
31. Az állítmányi mellékmondat
32. Az alanyi mellékmondat
33. A tárgyi mellékmondat
34. A határozói mellékmondat
35. A jelzői mellékmondat
36. A sajátos jelentéstartalom az alárendelő összetett mondatban.
37. A többszörösen összetett mondat típusai
38. A közbeékelődéses mondatok
39. A mondatátszövődés